

Beleid huisvesting arbeidsmigranten

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Situatieschets	4
2.1 Visie op huisvesting arbeidsmigranten	4
2.2 Aantallen arbeidsmigranten	4
2.3 Grip krijgen.....	5
2.3 Huidige woonsituatie arbeidsmigranten	6
2.4 Rol en verantwoordelijkheid gemeente.....	7
2.5 Bevindingen uit evaluatietraject	8
2.5.1 Overgenomen aanbevelingen uit de evaluatie.....	8
2.5.2 Niet overgenomen aanbevelingen uit de evaluatie	9
3. Kaders voor huisvesting arbeidsmigranten	10
3.1 Huisvesting van arbeidsmigranten vindt plaats in het landelijk gebied.....	10
3.2 Huisvestingscategorie 0	10
3.3 Huisvestingscategorie 1	11
3.4 Huisvestingscategorie 2	11
3.5 Huisvestingscategorie 3	11
3.6 Aanvullende kaders.....	12
3.7 Nieuwe voorwaarden.....	13
3.8 Beoordelingscriteria.....	14
4. Integratie en communicatie	15
4.1 Integratie	15
4.2 Communicatie	16
5. Samenwerking met andere partijen	17
6. Registratie, toezicht en handhaving	18
6.1 Registratie	18
6.2 Toezicht en handhaving	18
7. Monitoring en evaluatie	20
7.1 Monitoring.....	20
7.2 evaluatie	20
Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma	21

1. Inleiding

In gemeente Noordoostpolder werken relatief veel arbeidsmigranten. Een deel van de bedrijven (in Noordoostpolder) is structureel aangewezen op arbeidsmigranten. We zien dit terug in de blijvende toestroom van arbeidsmigranten, uit meerdere windstreken van Europa. Hoewel de schattingen nogal uiteenlopen is het duidelijk dat met de toename van het aantal arbeidsmigranten in de afgelopen jaren, ook de vraag naar huisvesting toeneemt. Daarbij klinkt er ook een geluid vanuit onze samenleving dat de arbeidsmigrant goed moet worden gehuisvest.

Deze ontwikkeling heeft in onze gemeente tot een aantal vraagstukken en uitdagingen geleid. Bijvoorbeeld als het gaat om de huisvesting van deze arbeidsmigranten: voldoet deze aan de eisen voor veiligheid en een menswaardig bestaan? Wat betekent de huisvesting van arbeidsmigranten voor de leefbaarheid in de kernen en voor onze inwoners? Hoe verhoudt deze woonbehoefte zich tot de huidige krapte op de woningmarkt? Woningen en andere gebouwen in de kernen en in het buitengebied worden immers gebruikt voor huisvesting van arbeidsmigranten. Hierdoor zijn minder (starters)woningen beschikbaar voor andere woningzoekenden.

Uitgangspunt van het huisvestingsbeleid van de gemeente Noordoostpolder is om arbeidsmigranten legaal en behoorlijk te huisvesten. De gemeente speelt daarin een belangrijke rol bij het creëren van randvoorwaarden waarbinnen initiatiefnemers huisvesting kunnen realiseren. Bovendien speelt de gemeente een belangrijke rol bij het beoordelen van initiatieven voor huisvesting en het verlenen van de benodigde toestemming (vergunningen). Gedragen locatiekeuzes, goed inzicht in de arbeids- en woonomstandigheden en een passende manier van handhaven zijn van doorslaggevend belang bij het vinden van oplossingen voor het vraagstuk rondom huisvesting arbeidsmigranten. Daarbij wordt vooral ingezet op diverse vormen van huisvesting in het landelijk gebied (zowel grootschalig als kleinschalig). Ook het toenemende aantal arbeidsmigranten in gemeenten om ons heen geeft aan dat de regio een opgave heeft.

Vooruitstrevend met beleid huisvesting arbeidsmigranten

Noordoostpolder is vooruitstrevend als het gaat om huisvestingsbeleid rondom arbeidsmigranten. Al sinds 2012 heeft de gemeente huisvestingsbeleid voor arbeidsmigranten. De gemeente constateert dat de ontwikkelingen en de vragen met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten snel veranderen. Daarom is in de tussentijd het beleid al twee keer geëvalueerd (in 2017 en 2022). Noordoostpolder wil graag voorop blijven lopen en het goede voorbeeld geven richting onze buurgemeenten als het gaat om goed en passend beleid rondom de huisvesting van arbeidsmigranten. Dit beleidsstuk is een herijking op het vorige beleid. Op basis van de evaluatie uit 2022 is het voorliggende beleidsstuk opgesteld.

Sinds 2021 zijn we gestart met de tweede evaluatie van het beleid, na bijna twee volledige jaren ligt er nu een nieuwe beleidsregel en een nieuw beleidsstuk. We hebben een breed proces doorlopen met vele stakeholders waarbij we focus hadden voor ieders belangen. Met het nieuwe beleid zetten we als gemeente een volgende stap in huisvesting van arbeidsmigranten binnen onze gemeente.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een korte situatieschets binnen gemeente Noordoostpolder en de rol van de gemeente. In hoofdstuk 3 worden de kaders voor het beleid gegeven, het gaat hierbij om bestaande en nieuwe kaders op basis van de evaluatie. In hoofdstuk 4 wordt stilgestaan bij integratie en communicatie. In hoofdstuk 5 staan we stil bij de samenwerking tussen verschillende partijen zoals huisvesters, werkgevers, andere overheden en inwoners. Hoofdstuk 6 gaat in op de registratie van arbeidsmigranten. In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op hoe het beleid wordt gemonitord en geëvalueerd zal worden.

2. Situatieschets

2.1 Visie op huisvesting arbeidsmigranten

Arbeidsmigratie ontstaat vanuit een economisch vraagstuk. Dit kan vanuit economische groei, maar ook vanuit economische instandhouding. Er is vanuit werkgevers vraag naar arbeidskrachten die niet op de binnenlandse markt te vinden zijn. Deze vraag wordt ingevuld door arbeidskrachten uit het buitenland, met name uit Midden- en Oost-Europa. De arbeidsmigranten die naar Nederland komen moeten ergens wonen (huisvesting). Zij komen daarmee terecht op de Nederlandse (oververhitte) woningmarkt, voor kortdurend verblijf (o.a. in reguliere woningen) en langdurig verblijf.

Voor Gemeente Noordoostpolder zijn arbeidsmigranten van economisch belang. Het aantal arbeidsmigranten is de laatste jaren toegenomen en deze lijn zet zich de komende jaren door. Zo hebben ontwikkelingen in de landbouw, glastuinbouw en op bedrijventerreinen impact op het aantal benodigde en werkzame arbeidsmigranten in de gemeente. Er is een verband tussen het aantal banen en het aantal internationale werknemers (kenniswerkers én arbeidsmigranten) in Nederland. Deze “nieuwkomers” verdienen een plek in onze samenleving. De gemeente vindt het belangrijk dat arbeidsmigranten goed kunnen wonen, leven en werken in Noordoostpolder. Noordoostpolder huisvest arbeidsmigranten die werkzaam zijn in onze gemeente. De grondhouding is dan ook:

“Arbeidsmigranten zijn welkom in Noordoostpolder en worden legaal en behoorlijk gehuisvest”

2.2 Aantallen arbeidsmigranten

Onderzoeksbureau BMC geeft in haar evaluatierapport verschillende inschattingen van het aantal arbeidsmigranten in Noordoostpolder. Deze cijfers liggen tussen de 3000 en 5200 personen die wonen in gemeente Noordoostpolder en kunnen worden aangeduid als arbeidsmigrant. Het blijft bij schattingen omdat we niet scherp hebben, en kunnen krijgen, hoeveel arbeidsmigranten er in Noordoostpolder verblijven. Registratiebronnen als de BRP hebben op dit moment nog een beperkte betekenis, omdat met name arbeidsmigranten die hier kort verblijven zich niet registreren. Bovendien fluctueert de groep arbeidsmigranten per seizoen en per jaar. Ook een van de oorzaken van het beperkt zicht op de groep arbeidsmigranten is dat we tot mei 2023 een brede woonbestemming hadden in grote delen van onze gemeente. Hierdoor konden woningen toestemmingsvrij verhuurd worden aan arbeidsmigranten. Het is onbekend hoeveel arbeidsmigranten wonen in woningen waar een brede woonbestemming op zat.

Wel hebben we zicht op vergunde huisvestingslocaties en de daarbij horende vergunde plekken. Daar gaat het anno 2023 om zo'n 1900 bedden verdeeld over het landelijk gebied en de kernen. Daar komen de toestemmingsvrije en illegale huisvestingsplekken, waar geen zicht op is, nog bij. Daarom ligt de schatting tussen de 3000 en 5200 personen.

Een ander belangrijk gegeven is dat uit onderzoek van Decisio & Companen (2020) blijkt dat er een significant, positief verband bestaat tussen het aantal banen en het aantal internationale werknemers (kenniswerkers én arbeidsmigranten) in Nederland. Op basis van het verband tussen de banengroei en het aantal internationale werknemers zien we dat als het aantal banen met 1 procent groeit, het aantal internationale arbeidsmigranten toeneemt met 3,7 procent. Als gemeente betekent het dat dit een belangrijk gegeven is als we bedrijventerreinen laten groeien in relatie tot huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten.

2.3 Grip krijgen

Een van de belangrijkste doelen van het beleid is om meer grip te krijgen op de aantallen arbeidsmigranten binnen de gemeente. Bovendien om kwalitatieve huisvesting te faciliteren voor 'onze' arbeidsmigranten. In andere woorden; niet voor arbeidsmigranten die hier wel wonen, maar hier niet werken. Zo voorkomen we ongebreidelde groei van huisvestingslocaties binnen de gemeente waar we geen zicht op hebben.

De gemeente neemt daarom een aantal standpunten in die terugkomen in het voorliggende beleid en de beleidsregel Huisvesting arbeidsmigranten landelijk gebied.

1. Huisvesting van arbeidsmigranten vindt plaats in het landelijk gebied.
2. Het aantal locaties per huisvestingscategorie wordt gemaximaliseerd en/of gekoppeld aan bedrijfsvoering.
3. Gemeente Noordoostpolder voorziet in de lokale behoefte.

De gemeente gaat met het nieuwe beleid het aantal locaties per huisvestingscategorie maximaliseren en/of koppelen aan eigen bedrijfsvoering. Dit geeft inzicht en grip op de aantallen arbeidsmigranten en locaties. Door het beëindigen van de mogelijkheid om in de kernen arbeidsmigranten te huisvesten landt er een extra vraag in het landelijk gebied. Daarom heeft het de voorkeur om ruimte te geven aan een uitbreiding van het aantal grote locaties. Zo komt de gemeente tegemoet aan de benodigde vraag voor de economische groei of instandhouding van onze eigen ondernemers. Maar ook aan de vraag vanuit de dorpen om te stoppen met het huisvesten van arbeidsmigranten in de dorpskernen. Door de opgave in het landelijk gebied te laten landen ontstaat ruimte om huisvesting te realiseren waar betere voorzieningen kunnen worden toegevoegd, maar waar ook goed toezicht aanwezig is. Deze beide elementen zorgen ervoor dat deze locaties aanzienlijk minder overlast voor omwonenden geven.

We willen sneller kunnen schakelen bij een behoeftevraag vanuit de gemeente

Als alle locaties zijn vergund, dient de markt aan te tonen wat concreet de behoefte is binnen onze gemeente. Pas daarna zal de gemeente kijken naar nieuwe mogelijkheden. Zo houden we grip op vraag en aanbod. Echter willen we zonder een nieuwe langdurige evaluatie kunnen schakelen naar de behoefte vanuit de markt om zo de mogelijke economische ontwikkeling te kunnen blijven faciliteren, maar juist ook de arbeidsmigrant blijvende kwalitatieve huisvesting te bieden.

Met het vaststellen van het beleid en de beleidsregel stelt de gemeenteraad de kaders vast waar nieuwe huisvestingslocaties zich aan moeten voldoen. Als blijkt dat er geen ruimte meer is tussen vraag en aanbod van het aantal beschikbare huisvestingslocaties, kan het college er voor kiezen om het aantal huisvestingslocaties te verruimen via een gewijzigde beleidsregel. Die het college ter vaststelling voorlegt aan de gemeenteraad. Zo wordt economische groei niet vertraagd en zorgen we ervoor dat arbeidsmigranten op kwalitatieve huisvesting kunnen wonen, dicht bij het werk.

We willen een waterbedeffect voorkomen en huisvesting voor onze eigen behoefte.

In de studie van Decisio & Companen (2020) wordt geconstateerd dat de huisvestingsopgave in Flevoland met name kwantitatief van aard is. Om voldoende plekken voor huisvesting van arbeidsmigranten te garanderen, nu en in de toekomst, is het van belang om locaties aan te wijzen om grootschalige huisvesting (met meer dan 200 'bedden') te realiseren. Komt er geen huisvesting bij, dan stroomt de vraag naar de plek waar de huisvesting nu wel goed geregeld is (zoals in Noordoostpolder, Dronten en Zeewolde). Dit geldt ook voor gemeentes van het 'oude land' zoals Steenwijkerland, Kampen en Fryske Marren. Daarmee komt het draagvlak voor huisvesting in Noordoostpolder onder druk te staan. Daarom nemen we in de nieuwe beleidsregel op dat huisvesting gekoppeld dient te zijn aan eigen bedrijfsvoering. Zo zorgen we ervoor dat nieuwe huisvestingslocaties niet vooral worden gebruikt voor arbeidsmigranten die buiten de gemeente werken.

2.3 Huidige woonsituatie arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten wonen op dit moment op verschillende locaties binnen onze gemeente. Zo zijn we bekend met arbeidsmigranten die wonen in onze dorpskernen, maar ook in de huidige categorie 1, 2 of 3 locaties in het landelijk gebied. Dit kan in bestaande bebouwing zijn, maar ook in nieuw ontwikkelde woonvormen.

We onderscheiden vier vormen van huisvesting in het landelijk gebied:

- Huisvestingscategorie 0: huisvesting voor maximaal twintig arbeidsmigranten voor maximaal twaalf weken aaneengesloten.
- Huisvestingscategorie 1: huisvesting voor maximaal twintig arbeidsmigranten.
- Huisvestingscategorie 2: huisvesting voor 21 tot en met 150 arbeidsmigranten.
- Huisvestingscategorie 3: huisvesting voor 300 arbeidsmigranten.

Onderscheid tussen arbeidsmigranten

De arbeidsmigranten hebben, afhankelijk van de periode dat ze in Noordoostpolder verblijven, verschillende wensen en eisen voor wonen en leven in Noordoostpolder. De arbeidsmigrant die hier een korte periode is (short stay), wil over het algemeen vooral zoveel mogelijk geld verdienen om daar in het thuisland de geplande investering mee te doen. Deze migrant heeft vaak geen of weinig behoefte om te integreren in de samenleving. Deze mensen hebben kortdurende (goedkope) huisvesting nodig (een slaapplek). Dit betekent niet: slechte huisvesting.

Hoe langer iemand in Noordoostpolder verblijft, hoe meer privacy hij/zij vaak wenst en hoe meer geld hij/zij bereid is uit te geven aan huisvesting. Dit betekent dat er verschillende vormen van huisvesting nodig zijn (Mid Stay & Long Stay). Van arbeidsmigranten die lang in Noordoostpolder blijven verwachten inwoners van Noordoostpolder dat zij de taal leren en wat van de Nederlandse cultuur weten (wat kan wel en wat kan niet in Nederland). Degene die zich in Noordoostpolder wil vestigen, wil ook integreren. Meer hierover in hoofdstuk 4.

- Short-stayers zijn arbeidsmigranten die maximaal een jaar in Nederland gaan verblijven. Voor deze groep is bijvoorbeeld een logiesvorm met minimale kosten de meest ideale. Dit betekent niet dat zij niet in de huisvesting voor mid- of long-stayers doelgroep kunnen verblijven.
- Mid-stayers zijn arbeidsmigranten die minimaal een jaar en maximaal drie jaar in Nederland gaan verblijven. Deze groep stelt hogere eisen wat betreft privacy en eigen voorzieningen. Qua woonvorm zijn appartementen of andere vormen van flexwonen het meest passend bij deze groep.
- Long-stayers zijn arbeidsmigranten die langer dan drie jaar in Nederland gaan verblijven. Het gaat vaak om mensen die zich hier definitief willen vestigen en dezelfde woonbehoeftes hebben als reguliere woningbehoeftegen.

Vanuit de evaluatie blijkt dat we binnen gemeente Noordoostpolder met name te maken hebben met mid- en long-stayers. Dit komt omdat de werkzaamheden steeds meer jaarrond worden in plaats van seizoensgebonden.

We gaan onderzoeken welke (on)mogelijkheden er zijn rondom dakloosheid van arbeidsmigranten

Uitzendbureaus en werkgevers zetten zich actief in op het terugbrengen van overlast. Zij spreken arbeidsmigranten aan op hun gedrag en werken met een waarschuwingssysteem. Als er na een waarschuwing sprake is van recidive volgt ontslag en moet de arbeidsmigrant de woning verlaten. Dit geeft een extra uitdaging omdat er dan een dakloze situatie ontstaat waarbij de gemeente of andere hulpinstanties niet veel kunnen betekenen omdat daar geen middelen of mogelijkheden voor zijn. Dit ontstaat vooral als een arbeidsmigrant zich niet heeft ingeschreven in het BRP. Als een arbeidsmigrant zich wel heeft ingeschreven hebben we als gemeente wel een taak om door te

verwijzen naar een aantal instanties. Echter betekent dit niet dat we altijd direct een oplossing kunnen bieden samen met ketenpartners. Hier willen we als gemeente onderzoeken welke (on)mogelijkheden we hebben in dit soort situaties. Dit doen we samen met de uitzendbureaus en de werkgevers en ketenpartners.

We gaan ons inzetten om afspraken te maken over voorwaarden die gesteld worden door huisvesters aan arbeidsmigranten

Bovendien zetten we ons in op het maken van afspraken rondom de voorwaarden die een huisvester stelt aan de bewoners van die locatie. We ontvangen signalen dat als een bewoner ziek is of bijvoorbeeld zwanger is, zij uit de huisvesting worden geplaatst. Dit willen we als gemeente ten allen tijde voorkomen. Als huisvester heb je ook een verantwoordelijke rol richting de bewoners. In deze gevallen willen we voorkomen dat bewoners op straat worden gezet.

We gaan ons inzetten om concrete werkafspraken te maken tussen gemeente en ketenpartners op overlast en incidenten

Overlast en incidenten hebben een negatieve invloed op de leefbaarheid in de kernen en het landelijk gebied, maar ook op het algemeen beeld van 'de arbeidsmigrant'. Samen met onze eigen handhaving en politie zijn we constant bezig te kijken hoe we deze incidenten het beste kunnen aanpakken. Vanuit het sociaal domein wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn om aan de voor- en achterkant dit soort situaties zo goed mogelijk op te pakken en te voorkomen. We gaan verkennen op welke manier we concrete werkafspraken kunnen maken met ketenpartners om het aantal overlast en incidenten terug te brengen.

Uitzendbureaus en huisvesters geven aan dat het voorkomen van overlast makkelijker te organiseren is op grotere locaties. Er kan dan een fulltime beheerder worden aangesteld.

2.4 Rol en verantwoordelijkheid gemeente

De gemeente vindt het belangrijk dat (tijdelijke) inwoners van Noordoostpolder zich zoveel mogelijk zelf kunnen redden en dat de (tijdelijke) inwoners van Noordoostpolder hun steentje bijdragen aan de samenleving. De gemeente ziet haar rol vooral in het stimuleren, faciliteren en waar nodig regisseren.

Vanuit dit gegeven zien wij de arbeidsmigrant als een (potentiële) nieuwe inwoner van de gemeente. Maar wel een (potentiële) inwoner met een bijzondere situatie, die een heel eigen pad doormaakt. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid de arbeidsmigrant te helpen de barrières die hij/zij op dit pad tegenkomt te slechten en deze barrières zoveel mogelijk weg te nemen. Een passend aanbod bij de individuele situatie van de arbeidsmigrant is daarbij het uitgangspunt.

Wij zien het als onze verantwoordelijkheid de arbeidsmigrant zich welkom te laten voelen in onze gemeente en hen de mogelijkheid te bieden een integratiecarrière in de Noordoostpolder te doorlopen. Dat betekent; voorzien in een passende woonvorm en het stimuleren van het mee kunnen doen in onze samenleving. De gemeente speelt daarin een belangrijke rol bij het creëren van randvoorwaarden waarbinnen initiatiefnemers huisvesting kunnen realiseren. Bovendien speelt de gemeente een belangrijke rol bij het beoordelen van initiatieven voor huisvesting en het verlenen van de benodigde toestemming (vergunningen). Er zijn verschillende groepen arbeidsmigranten die elk hun eigen wensen en behoeften hebben. Een strikt onderscheid is daarbij niet te maken, maar er is wel sprake van een glijdende schaal tussen de kortblijvende arbeidsmigrant aan de ene kant, en de zich vestigende arbeidsmigrant aan de andere kant. Wij zijn ons bewust van de verschillen binnen de groep arbeidsmigranten en willen voor elk van hen een passende plek bieden. Uitgangspunt daarbij is dat een aanbod aan huisvesting ontstaat die passend is bij elke stap in de wooncarrière van de arbeidsmigrant als inwoners van onze gemeente.

2.5 Bevindingen uit evaluatietraject

Voor de tweede keer sinds 2012 hebben we als gemeente een evaluatie uitgevoerd op ons beleid huisvesting arbeidsmigranten. Vanuit deze tweede evaluatie van ons beleid komen aanbevelingen naar voren voor nieuw beleid en aanpassingen in de beleidsregel. Hieronder worden deze aanbevelingen kort genoemd. Waarin we noemen welke aanbevelingen we hebben overgenomen en welke aanbevelingen niet. Inhoudelijk wordt hier verder op ingegaan in hoofdstuk 3 tot en met 6.

Eensgezind over de behoefte aan extra huisvestingslocaties en dat arbeidsmigranten zich dienen in te schrijven in de BRP

Alle betrokken partijen in de evaluatie zijn het er over eens dat er behoefte is aan meer huisvestingsplaatsen voor arbeidsmigranten in de gemeente Noordoostpolder. Er zijn echter geen harde cijfers over het benodigde aantal. Wel gaan partijen ervan uit dat de arbeidsmigratie mede door de krapte op de arbeidsmarkt zal blijven toenemen. De verwachting is dat er op termijn een beter zicht zal zijn op het aantal arbeidsmigranten dat in de gemeente Noordoostpolder gevestigd is, doordat er nu ingezet wordt op het inschrijven van arbeidsmigranten in de BRP. Rond de inschrijvingen in de BRP zijn een aantal aandachtspunten benoemd. Zo wordt aangegeven dat het proces rond de uitschrijvingen goed georganiseerd moet worden om vervuiling van de BRP te voorkomen.

Ook werd aangegeven dat het belangrijk is dat arbeidsmigranten zich realiseren dat inschrijving in de BRP in hun eigen belang is, omdat zij dan meer rechten hebben. Deze boodschap moet door partijen actief worden uitgedragen. Hierbij ligt een belangrijke rol bij de uitzendbureaus. Ook werd benadrukt dat er na inschrijving sprake is van permanente bewoning.

Integratie van arbeidsmigranten en regionaal overleg zijn belangrijke aandachtspunten

Arbeidsmigranten die voor een kortere tijd in de gemeente verblijven hebben over het algemeen geen behoefte om te integreren in de samenleving. Hier is begrip voor. Men vindt het wel belangrijk dat arbeidsmigranten aansluiten bij bepaalde gebruiken en leefregels. Het gaat dan om zaken als de manier van aanbieden van afval en het onderhoud van tuinen. Het was de verwachting dat arbeidsmigranten die zich langdurig in de gemeente vestigen wel zouden integreren in de samenleving, bijvoorbeeld doordat hun kinderen naar school gaan en zo contacten worden aangegaan. Toch blijkt de integratie van deze groep arbeidsmigranten in de praktijk lastig. Actualisatie van het beleid is daarbij noodzakelijk om aandacht te besteden aan het integrale perspectief.

Er moet samenwerking worden gezocht tussen overheden rondom de ontwikkelingen van huisvesting arbeidsmigranten en de zorgen die er zijn rondom het waterbedeffect. Het opzetten van een structureel overleg met gemeenten en provincie is hierin een eerste stap.

De globale conclusie van de evaluatie is dat het draagvlak voor verdere huisvesting in de dorpen beperkt is, terwijl er specifiek met de grote locaties in het landelijk gebied goede ervaringen zijn. Daarom wordt geadviseerd om vooral in te zetten op uitbreiding van het aantal grote locaties. Door deze te realiseren kunnen tevens betere voorzieningen voor de arbeidsmigranten getroffen worden. Daarnaast is het op grote locaties mogelijk om continue toezicht te houden. Beide elementen zorgen ervoor dat deze locaties aanzienlijk minder overlast voor omwonenden produceren. Ook de uitzendbureaus, huisvesters en werkgevers geven een voorkeur voor deze grote locaties aan. Vanuit het evaluatietraject ligt er vooral een vraag vanuit het glastuinbouwgebied en rondom Emmeloord.

2.5.1 Overgenomen aanbevelingen uit de evaluatie

Uit de evaluatie blijkt ook dat de beleidsregel landelijk gebied op een aantal aspecten aangepast dient te worden. Zie voor een volledige uitleg van het advies het onderzoeksrapport van BMC (Bijlage 1). De volgende adviezen hebben we overgenomen in de beleidsregel:

- Het aantal m2 per arbeidsmigrant moet vergroot worden tot 15 m2 en er moet worden toegevoegd dat de vierkante meters specifiek voor gebruik door arbeidsmigranten moeten zijn.
- Geef ruimte om gemotiveerd af te wijken van de parkeernorm.
- Bij de uitvoering van de eisen rondom riolering moet maatwerk mogelijk zijn als specifieke situaties daarom vragen.
- Sluit met de beleidsregel aan op het vastgestelde participatiebeleid.
- Bij het behandelen van een aanvraag voor een huisvestingsinitiatief moet er worden gekeken naar de verwachte verblijfsduur van arbeidsmigranten op de betreffende locatie.
- Categorie 1:
 - Maak het realiseren van huisvesting in nieuwe bebouwing mogelijk.
- Categorie 2:
 - Sta deze locaties ook toe in glastuinbouwgebieden.
- Categorie 3:
 - Laat de staffeling van eerst 150 personen en dan doorgroei naar 300 personen los.
 - Uitbreiding van het aantal huisvestingsplekken moet met name worden gezocht in de uitbreiding van bestaande locaties en de realisatie van een beperkt aantal nieuwe grote locaties.
- Stel een procedure vast waarin bekend wordt gemaakt op welke manier een ieder de kans krijgt om een dergelijke locatie (categorie 1, 2 of 3) te realiseren. Uit een selectieprocedure zou dan de meest geschikte partij gekozen kunnen worden.

2.5.2 Niet overgenomen aanbevelingen uit de evaluatie

De volgende adviezen uit de evaluatie hebben we niet overgenomen in de beleidsregel:

- Door op zoek te gaan naar standaardoplossingen, zoals modules, kan eenheid gecreëerd worden in het landschap.

De reden waarom we dit advies niet hebben overgenomen is omdat we als gemeente huisvestingsinitiatieven willen aanmoedigen die aantonen dat ze rekening houden met de lokale context, omgeving en inspelen op de behoefte van de bewoners.

- Geadviseerd wordt om binnen categorie 3 initiatieven een A-categorie toe te voegen waarin voorwaarden omschreven staan voor ontwikkelingen in glastuinbouwgebieden en een B-categorie voor locaties hierbuiten.

We hebben dit advies niet overgenomen. We willen voor categorie 3 locaties hoge kwaliteit huisvesting stimuleren. Dit betekent dat we geen splitsing maken in vereisten tussen een categorie 3 in het glastuinbouwgebied, of daarbuiten.

- Uit de evaluatie blijkt de duidelijke wens om geen nieuwe huisvesting van arbeidsmigranten mogelijk te maken in de dorpen.. Het advies uit de evaluatie geeft aan de beleidsregel 'Anders wonen in woonkernen' niet volledig te laten vervallen, maar juist samen te voegen met de beleidsregel landelijk gebied.

Dit advies is deels overgenomen. Een van de belangrijkste bevindingen is het feit dat huisvesting van arbeidsmigranten zo min mogelijk in de dorpskernen moet landen. Met dit inzicht heeft het college de beleidsregel 'Anders wonen' ingetrokken. Aanvullend heeft de gemeenteraad een voorbereidingsbesluit genomen en het bestemmingsplan 'Wonen' aangenomen waarmee kamerverhuur niet meer mogelijk is binnen de dorpskernen. Op deze manier voorkomen we dat woningen worden gebruikt voor het opvangen van

arbeidsmigranten. Zo blijven meer woningen beschikbaar voor de reguliere woningmarkt en kunnen we ervaren overlast laten afnemen binnen de dorpskernen.

3. Kaders voor huisvesting arbeidsmigranten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste beleidskaders toegelicht. In de praktijk blijkt het lastig om onderscheid te maken in de groepen short- mid en long-stay. Dit betekent dat de huisvesting die wordt toegestaan binnen onze gemeente dient voor short- en mid-stayers. Long-stayers zullen via de reguliere woningmarkt op zoek gaan naar een passende woonvorm.

In dit hoofdstuk wordt ingezoomd op nieuwe en aanvullende kaders, of kaders die worden losgelaten ten opzichte van het vorige beleid/beleidsregel. Deze kaders dienen als basis voor de herijkte beleidsregel.

3.1 Huisvesting van arbeidsmigranten vindt plaats in het landelijk gebied

Uit de evaluatie van het beleid blijkt dat het toevoegen van nieuwe huisvestingsplekken voor arbeidsmigranten in de kernen niet wenselijk is. Dit geldt ook voor huisvesting van dertig personen in maatschappelijke gebouwen of horecagebouwen. De bijbehorende dynamiek zorgt voor overlast en een aantasting van leefbaarheid in de kernen. Dit geldt, naast de huisvesting in woningen, ook voor de mogelijkheid voor huisvesting van dertig personen in maatschappelijke gebouwen. In de praktijk blijkt dat het beheer van kleinere locaties in de kernen lastig is en dat omwonenden daardoor eerder overlast ervaren.

Met de 'paraplubestemming wonen' hebben we er voor gezorgd dat het niet meer is toegestaan om arbeidsmigranten, die geen familiesamenstelling hebben, te huisvesten in de dorpskernen. Door te stoppen met het vergunnen van nieuwe huisvestingsplekken voor arbeidsmigranten in de kernen worden minder panden opgekocht voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Hierdoor blijven de woningen beschikbaar voor lokale starters of andere woningzoekenden. Arbeidsmigranten die zich inschrijven als inwoner van Noordoostpolder en zich hier permanent willen vestigen, kunnen via de reguliere woningmarkt (koop/huur) een woning zoeken.

Een onbekend aantal locaties valt onder het overgangsrecht

Voordat de gemeenteraad in mei 2023 een voorbereidingsbesluit nam, lag er een brede woonbestemming op een aantal dorpen en in het landelijk gebied van de gemeente Noordoostpolder. Dit betekent dat er locaties toestemmingsvrij in een aantal dorpen en in het landelijk gebied aanwezig zijn. Na het nemen van het voorbereidingsbesluit vallen deze locaties, waar we in de meeste gevallen geen zicht op hebben, onder het overgangsrecht. Als deze locaties in beeld komen registreren we deze. Mocht zo'n locatie kunnen aantonen dat die voor mei 2023 al verhuurde dan mag deze locatie door onder het overgangsrecht. Kan dit niet worden aangetoond dan wordt er handhavend opgetreden.

3.2 Huisvestingscategorie 0

Deze categorie is bedoeld voor huisvesting van maximaal 20 arbeidsmigranten voor maximaal 12 weken aaneengesloten. Deze categorie blijven we toestaan in de herijkte beleidsregel. Dit is bijvoorbeeld huisvesting ten behoeve van kortdurende werkzaamheden, zoals oogst in de fruitteelt. Het gaat hier om huisvesting van maximaal 12 weken op het eigen erf ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering. Deze optie biedt de flexibiliteit die een werkgever nodig zou kunnen hebben tijdens het piekmoment van het seizoen zonder hiervoor permanente huisvesting te creëren. Om in de tijdelijke behoefte voor huisvesting te voorzien blijven we categorie 0 toestaan. Aanvragen dienen ingediend te worden met het hiervoor beschikbare meldingsformulier.

3.3 Huisvestingscategorie 1

Deze categorie is bedoeld voor huisvesting voor maximaal 20 arbeidsmigranten. Binnen bepaalde delen van het landelijk gebied zaten categorie 1 locaties onder de brede woonbestemming waardoor ze geen vergunning nodig hadden voor het huisvesten van arbeidsmigranten. Door de nieuwe paraplubestemming moet voor toekomstige initiatieven een vergunning worden aangevraagd.

We staan geen nieuwe categorie 1 locaties meer toe, tenzij de huisvesting uitsluitend wordt gebruikt voor eigen bedrijfsvoering

Door het maximaliseren van deze categorie houdt de gemeente de regie en wordt ongebreidelde groei van categorie 1 locaties beperkt. Dit helpt om een onbalans in het landelijk gebied te voorkomen.

Bovendien is een werkgever verantwoordelijk voor de huisvesting van zijn eigen personeel. De gemeente kan hier met voorwaarden (zie beleidsregel) sturen op goede huisvesting.

In de nieuwe beleidsregel wordt alleen ruimte gegeven voor een categorie 1 locatie als dit uitsluitend voor eigen werknemers is voor het bedrijf dat behoort bij het betreffende erf.

In het glastuinbouwgebied schrappen we de uitzondering op de afstandscriteria tussen locaties

De uitzondering zorgde voor een grote groei aan categorie 1 locaties in de glastuinbouwgebieden. Dit zorgt voor weestand in de dorpen. Dit betekent dat in het glastuinbouwgebied binnen een straal van 400 meter van een bestaande categorie 1, 2 of 3 geen nieuwe categorie 1 kan worden gerealiseerd.

3.4 Huisvestingscategorie 2

Categorie 2 is huisvesting voor 21 tot en met 150 arbeidsmigranten. Er worden aanvullende toetsingscriteria gegeven in de beleidsregel.

We brengen het maximaal aantal locaties op 12

Het aantal locaties wordt maximaal 12. Doordat categorie 1 gemaximaliseerd wordt, blijven we ruimte voor categorie 2 geven, zij het op iets minder locaties. Daarbij blijft de voorwaarde dat deze huisvesting plaatsvindt op een solitair erf in het landelijk gebied. Voor het glastuinbouwgebied maken we hier een uitzondering voor. Categorie 2 is beter te handhaven en op deze locaties kunnen meer voorzieningen worden gerealiseerd voor de bewoners.

In het glastuinbouwgebied geldt dat huisvesting ten behoeve van het eigen bedrijf ook mogelijk is buiten het erf

Buiten het glastuinbouwgebied geldt dat een categorie 2 alleen wordt toegestaan op een solitair erf. De gemeente gaat in het glastuinbouwgebied ruimte geven om ten behoeve van het eigen bedrijf huisvesting te bieden buiten het erf. Mits dit milieutechnisch en landschappelijk goed inpasbaar is en het goede woon- en leefklimaat van de arbeidsmigrant geborgd is. Vanuit de evaluatie weten we dat de dorpen hier welwillend tegenover staan. Ook vanuit werkgevers is hier vraag naar.

Buiten het glastuinbouwgebied geldt een afstandscriterium tussen categorie 2-3 van 750 meter. Dit houdt in dat er binnen een straal van 750 meter van een bestaande huisvestingscategorie 2 of 3 geen nieuwe huisvestingscategorie 2 wordt gerealiseerd. In het glastuinbouwgebied geldt deze regel niet voor huisvesting ten behoeve van eigen personeel bij het eigen bedrijf. Zo geven we ruimte aan werkgevers in het glastuinbouwgebied om huisvesting categorie 2 op te zetten als er binnen 750 meter al een andere categorie 2 zit. Zonder deze uitzondering op de onderlinge afstand zou dit een schaarse vergunning met ongelijke kansen en concurrentie tussen buur-ondernemers opleveren.

3.5 Huisvestingscategorie 3

Categorie 3 is huisvesting voor 300 arbeidsmigranten. Uit het evaluatieproces blijkt dat categorie 3 locaties goed zijn te handhaven en dat hier het minste overlast van wordt ervaren door de directe omgeving. In het beleid was ruimte voor drie categorie 3 locaties, deze zijn alle drie gerealiseerd; in

Marknesse, Luttelgeest en Ens. Bovendien geven categorie 3 locaties de mogelijkheid om relatief veel arbeidsmigranten dicht bij hun werk te laten wonen waarbij in een relatief hoog voorzieningenniveau kan worden voorzien.

We staan zes locaties voor categorie 3 toe binnen de gemeente

In de nieuwe beleidsregel wordt ruimte gegeven aan zes locaties. Dit doen we omdat het beperken van de mogelijkheden voor huisvesting in de kernen en van categorie 1, alleen maar haalbaar is als er grootschalige huisvestingsmogelijkheden gecreëerd worden.

Voor deze drie nieuwe locaties geven we voor één nieuwe locatie ruimte in het glastuinbouwgebied en voor twee nieuwe locaties ruimte rondom Emmeloord. Dit doen we omdat we de grote locaties zo dicht mogelijk bij het werk willen laten landen. Er zit een grote behoefte aan arbeidsmigranten in de regio Emmeloord. Echter zijn deze veelal gehuisvest in locaties rondom de dorpen. Dit zorgt voor langere reisafstanden en meer bewegingen op het wegennetwerk. Door ruimte te geven aan twee nieuwe locaties rondom Emmeloord creëren we een situatie waarin arbeidsmigranten minder ver hoeven te reizen naar hun werk en dicht bij veel voorzieningen zitten.

Uitzondering afstandscriteria voor het glastuinbouwgebied

Voor categorie 3 locaties blijft de afstand criteria van 1.000 meter bestaan ten opzichte van een andere categorie 3 locatie. Echter geven we de mogelijkheid in het glastuinbouwgebied om een categorie 3 locatie naast een huidige categorie 3 te creëren. Deze uitzondering wordt toegevoegd omdat zo gestuurd kan worden op het zo goed mogelijk koppelen van werk aan huisvesting.

De staffeling voor categorie 3 wordt losgelaten

Categorie 3 moest eerst worden opgezet voor 150 personen, pas daarna mocht over worden gegaan tot uitbreiding naar 300 personen. Dit werkte belemmerend doordat twee keer een procedure moest worden doorlopen. Door deze staffeling los te laten creëren we een duidelijke situatie voor de directe omgeving, initiatiefnemer en gemeente.

3.6 Aanvullende kaders

In het nieuwe beleid worden een aantal aanvullende of nieuwe kaders toegevoegd.

De klankbordgroep wordt vervangen door het Participatie- en intaketafelproces voor elk initiatief

Voor categorie 2 en 3 was het starten van een klankbordgroep verplicht om advies te vragen. Het advies vanuit de klankbordgroep weegt mee in de besluitvorming. We laten de klankbordgroep als enige onderdeel los en gaan werken via het *Participatie- en intaketafelproces*. Dit maken we verplicht voor categorie 1, 2 en 3. Hiermee zorgen we ervoor dat de directe omgeving en stakeholders goed wordt betrokken (in lijn van de klankbordgroep) en hun advies kunnen geven richting de initiatiefnemer(s).

Een initiatief voor categorie 1 of 2 valt onder niveau 2 van onze participatieroute. Categorie 3 valt binnen niveau 3. Voor meer informatie zie: [Participatie in Noordoostpolder | Gemeente Noordoostpolder](#)

Een bewoner heeft minimaal 15m2 leefoppervlakte en een slaapkamer van minimaal 5,5m2

Het advies van Commissie Roemer wordt overgenomen in de beleidsregel betreffende m2 per bewoner. Dit betekent dat deze m2 per bewoner aangetoond dient te worden door de initiatiefnemer. Verder wordt per woonvoorziening de leefoppervlakte berekend en is dit exclusief voorzieningen die niet binnen het pand gerealiseerd worden. Hierdoor kunnen de effecten van recreatieruimte eerlijker gewogen worden. Voor categorie 1 of 2 kan dit als woonkamer functioneren, terwijl deze voor een categorie 3 te generiek is om meegeteld te worden in de voorgeschreven 15m2.

We zetten het maximaal aantal locaties vast om grip te krijgen op aantallen en locaties en de behoefte vanuit de markt

Het aantal locaties per huisvestingscategorie wordt gemaximaliseerd. Dit geeft inzicht en grip op aantallen en locaties. Door de stop in de kernen en de paraplubestemming die nu geldt zorgen we er voor dat huisvesting in de dorpskernen niet meer mogelijk is en dat huisvesting landt in het landelijk gebied. Voor de huisvestingscategorieën hanteren we deze aantallen:

- Categorie 1: 31 locaties (tenzij overwegend voor eigen bedrijfsvoering, voor het bedrijf dat behoort bij het betreffende erf)
- Categorie 2: 12 locaties.
- Categorie 3: 6 locaties.

Door het maximaliseren krijgen we zowel grip op aantallen arbeidsmigranten en locaties, maar juist ook grip op de behoefte vanuit de markt om meer huisvesting. Als alle locaties voor een categorie zijn vergund, dient de markt aan te tonen wat concreet de behoefte is binnen onze gemeente. Pas daarna zal de gemeente kijken naar nieuwe mogelijkheden. Zo houden we grip op vraag en aanbod.

Een initiatiefnemer kan gemotiveerd afwijken van de geldende parkeernorm

Vervoer wordt regelmatig collectief geregeld en niet alle arbeidsmigranten hebben een eigen auto. In sommige gevallen zijn daarom niet zoveel parkeerplaatsen nodig als nu voorgeschreven wordt met de parkeernorm. Als een initiatiefnemer kan aantonen dat er minder parkeerplekken nodig zijn kunnen we daar gemotiveerd van afwijken. Zo bieden we waar mogelijk maatwerk.

Voor schaarse vergunningen werken we middels een procedure

Huisvestingscategorieën 2 en 3 vallen onder schaarse vergunningen omdat we deze aantallen maximaliseren. Dit betekent dat we niet een ongelimiteerd aantal vergunningen uitgeven. Hierdoor ontstaat schaarste en gaan we werken middels een procedure voor de schaarse vergunning. Het is dan ook van belang dat we volgens een procedure gaan werken waarin bekend wordt gemaakt op welke manier een ieder de kans krijgt om een dergelijke huisvestingslocatie te realiseren. Uit een selectieprocedure moet dan de meest geschikte partij gekozen worden. De gemeente kan middels een beoordeling aangeven welke initiatiefnemer de locatie mag ontwikkelen en de vergunning krijgt. Hier hebben we een procedure voor opgesteld die is toegevoegd aan de beleidsregel.

Met deze procedure kunnen we als gemeente meer focus leggen op kwaliteit en extra voorwaarden aan arbeidsmigrantenhuisvesting binnen onze gemeente.

Bij categorie 2 en 3 locatie willen we afspraken maken over het vrijmaken van woningen in de kernen

Mocht een initiatiefnemer voor een categorie 2 of 3 locatie woningen bezitten in de dorpskernen waar die op dat moment arbeidsmigranten in huisvest, dan zetten we in om daarover afspraken te maken met de initiatiefnemer. Dat betekent dat we in de procedure een extra plus kunnen geven als de initiatiefnemer woningen op de reguliere woningmarkt zet en daartegenover een categorie 2 of 3 locatie wil ontwikkelen. Op die categorie 2 of 3 locatie kan de initiatiefnemer dan de arbeidsmigranten die tot dan toe in de kernen woonden, in de nieuwe locatie huisvesten. Zo komen er reguliere woningen terug op de markt voor starters of doorstroming.

3.7 Nieuwe voorwaarden

In de beleidsregel stellen we een aantal aanvullende algemene toetsingscriteria voor categorie 2 en categorie 3. In het kader van het verhogen van de leefbaarheid op de huisvestingslocaties. In de beleidsregel worden deze verder gespecificeerd en/of gebruikt voor de beoordelingsfase in de procedure rondom de schaarse vergunningen van nieuwe locaties. Een aantal van deze nieuwe voorwaarden zijn de volgende:

1. Een bewoner heeft minimaal 15m² leefoppervlakte en een slaapkamer van minimaal 5,5m².

2. Op een locatie zijn faciliteiten voor arbeidsmigranten aanwezig passend bij de aard en omvang van de locatie (sport- en spelmogelijkheden, ontmoetingsruimte, internet, Tv, was-voorzieningen).
3. Locaties buiten het erf worden landschappelijk goed ingepast.
4. De initiatiefnemer zorgt voor onderbouwing in hoe wordt toegezien op naleving van huis- en gedragsregels zoals over het gebruik en beheer van buitenruimte, het voorkomen van geluidsoverlast, fietsen en scooter stalling en gebruik van parkeren.
5. Er is een vervoersplan voor verkeersbewegingen van de arbeidsmigranten.
6. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het organiseren en bekostigen van passend beheer om de veiligheid en handhaving te garanderen.
7. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het bijhouden van een nachtregister voor de arbeidsmigranten die hier korter verblijven dan 4 maanden. Op basis van dit nachtregister kan toeristenbelasting geheven worden.
8. De initiatiefnemer toont aan in welke mate bestaande huisvesting van arbeidsmigranten door het initiatief vrij komt op de reguliere woningmarkt.

Voor de volledigheid zie art. 17 van de beleidsregel Huisvesting arbeidsmigranten landelijk gebied.

3.8 Beoordelingscriteria

In het kader van het vergunnen van een schaarse vergunning gaan we middels een inhoudelijke toets aanvragen beoordelen. Dit doen we aan de hand van een aantal criteria zoals genoemd in de beleidsregel 'Huisvesting Arbeidsmigranten'. Om aanvragen te vergelijken worden punten toegekend aan de verschillende criteria. Zo wordt de kwaliteit van aanvragen en de voorgestelde huisvesting zo objectief mogelijk beoordeeld.

Aan de hand van de totaalscore van de beoordeling van de vergunningsaanvraag per initiatiefnemer stelt het bevoegd gezag een rangorde op. De aanvraag met het hoogste puntenaantal (hoogste totaalscore) staat daarbij op de eerste plaats, de overige aanvragen naargelang het aantal punten op de plaatsen daaropvolgend. Aanvragen eindigen bij een gelijke puntenscore op dezelfde rang. In die situatie vindt bij wijze van loting de uiteindelijke rangorde bepaald.

4. Integratie en communicatie

4.1 Integratie

Waar arbeidsmigranten ook komen te wonen in onze gemeente, zij krijgen altijd te maken met omwonenden. Arbeidsmigranten die kortdurend in Nederland verblijven zullen minder bekend zijn met onze cultuur en taal. Het is daarom van belang om te streven naar duidelijke afspraken om voor iedereen een prettige manier van samenleven na te streven. De kwaliteit van de woonomstandigheden vraagt aandacht, maar arbeidsmigranten hebben ook behoefte aan andere voorzieningen. Maatschappelijke ondersteuning en gezondheidszorg zijn bijvoorbeeld twee aandachtspunten. We zien een arbeidsmigrant niet alleen vanuit een economisch perspectief, maar bovenal als inwoner van onze gemeente met de daarbij horende rechten en plichten.

We willen ons inzetten om arbeidsmigranten wegwijs te maken

Samen met werkgevers, huisvesters en maatschappelijke partners die een rol kunnen spelen willen we kijken hoe we mogelijkheden kunnen aanbieden om de taal te leren en wegwijs te maken binnen onze samenleving. De reikwijdte is hierbij wel afhankelijk van de verblijfsduur van de arbeidsmigrant. We willen daarbij verder onderzoeken welke behoefte er ontstaat of is bij arbeidsmigranten voor maatschappelijke ondersteuning voor integratie of het leren van onze taal.

Eerste verantwoordelijkheid ligt bij werkgevers en huisvesters

Arbeidsmigranten die door werkgevers of huisvesters naar Nederland worden gehaald om hier aan het werk te gaan hebben de eerste verantwoordelijkheid om deze personen op weg te helpen binnen onze samenleving en hen te helpen zich in te schrijven in het BRP als ze hier langer dan 4 maanden gaan verblijven. Ook verwachten we dat werkgevers en huisvesters informatie geven over waar een arbeidsmigrant meer informatie kan vinden over onze cultuur, taal en samenleving.

We zetten een informatie/servicepunt op

We willen arbeidsmigranten helpen om te voorzien in een heldere en correcte informatievoorziening. Zodat zij op één plek terecht kunnen voor hun vragen. Arbeidsmigranten kunnen door proactieve informatieverstrekking en ondersteuning weerbaar gemaakt worden, waardoor ze minder kwetsbaar zijn voor uitbuiting en ongewenste situaties en gemakkelijker hun eigen weg weten te vinden. Een eerste mooie ingang is als arbeidsmigranten zich gaan inschrijven in het BRP. Dat is een moment om gelijktijdig te voorzien met passende informatie. In hoofdstuk 6 meer over registratie.

We doen dit via een aparte pagina op de gemeentewebsite in meerdere talen. We kijken of we dit in regionaal verband kunnen oppakken. Bovendien kijken we welke verenigingen en maatschappelijke partners mensen wegwijs kunnen maken binnen onze gemeente.

Kinderen van arbeidsmigranten met een taalachterstand kunnen via VVE instromen

Taal is een belangrijk onderdeel van integratie. Wij bieden kinderen (van arbeidsmigranten) die moeite hebben met de Nederlandse taal voor- en vroegschoolse educatie (VVE) dit is gericht op peuters. Daarnaast bieden het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, onderwijs binnen de schakelvoorziening voor alle anderstalige kinderen, dus ook voor kinderen van arbeidsmigranten. Dit wordt door het reguliere onderwijs (Aves en Vario) opgepakt. Kinderen gaan hier 1 tot 2 jaar heen voor ze instromen in de andere vormen van onderwijs. Zo krijgen deze kinderen eerst meer intensief les in het beheersen van de Nederlandse taal. Ook vragen wij werkgevers onderwijs en taalles voor werknemers te faciliteren. Ook hier sluiten we aan op het algemene beleid van de gemeente op dit terrein.

Verdieping noodzakelijk

Het beleid dat voorligt is gericht op de huisvesting van arbeidsmigranten. Het doel van dit beleid is niet om integratie van arbeidsmigranten vorm te geven. Echter dient dit wel verder opgepakt te worden.

We gaan het onderwerp *integratie van arbeidsmigranten* verder uitwerken. We gaan ons inzetten om samen met huisvesters en werkgevers concrete afspraken te maken over hun en onze rol in integratie. We zetten in op sociale kaders en aspecten.

4.2 Communicatie

De informatiebehoefte van een arbeidsmigrant is verschillend en vaak afhankelijk van hun verblijfsduur. Ook werkgevers, huisvesters en uitzendbureaus hebben een informatiebehoefte.

Korter dan vier maanden verblijven

Arbeidsmigranten die hier korter dan vier maanden verblijven en daarna weer vertrekken hebben een beperkte informatiebehoefte. We willen dat deze groep hier wel veilig en gezond woont. We willen deze groep voorzien van de noodzakelijke informatie over de bereikbaarheid van een huisarts, tandarts, hulpdiensten en dat zij zichzelf registreren in een nachregister. Een kort verblijf kan uiteindelijk overgaan in een langer verblijf dan vier maanden. Daarom willen we deze groep ook informeren over de verplichting, maar ook de daaraan verbonden voordelen, van het inschrijven als inwoners van onze gemeente. We willen deze informatie beter toegankelijk maken via een informatiepunt.

Langer dan vier maanden verblijven

Van deze groep arbeidsmigranten verwachten wij dat zij zich inschrijven als inwoner van onze gemeente. We hebben de indruk dat dit niet altijd gebeurt. Daarom vinden we het belangrijk hen van de juiste informatie te voorzien over de voordelen van inschrijven, maar juist ook hoe in te schrijven en uit te schrijven. Dit doen we al door deze groep te helpen met inloopuren op de maandagavond. Zo kunnen arbeidsmigranten zich na werktijd inschrijven. Met uitzendbureaus worden zoveel mogelijk gestandaardiseerde afspraken gemaakt. Zo kunnen arbeidsmigranten van tevoren een inschrijfformulier ontvangen, waarbij op het gemeentehuis niet meer zoveel handelingen nodig zijn. Dat arbeidsmigranten zich inschrijven is in het belang van de gemeente, omdat de hoogte van diverse rijksbijdragen voor gemeentelijke taken afhankelijk is van het aantal inwoners.

Als een arbeidsmigrant zich hier permanent wil vestigen kan deze persoon via de reguliere woningmarkt op zoek naar een woning. Ook hier zullen we aandacht aan besteden via het op te zetten informatiepunt. Mocht een gezin zich hier willen vestigen dan verstrekken we informatie over bijvoorbeeld het consultatiebureau, onderwijs en zorg.

We gaan een Regisseur Arbeidsmigranten werven

Een Regisseur Arbeidsmigranten is de contactpersoon voor werknemer, werkgever, huisvester, overheid, dorpsbelangen en politie. Door het aanstellen van een regisseur arbeidsmigranten kunnen we een integrale aanpak borgen in de ambtelijke organisatie. Ook zouden stakeholders in de gemeente zoals uitzendbureaus, werkgevers, dorpsbelangen en de politie hierdoor een vast aanspreekpunt hebben. Verder kan de regisseur als een procesbegeleider initiatieven op weg helpen en ondersteunen in het proces met de directe omgeving en onze inwoners.

De regisseur speelt ook een rol in het scherp krijgen van bepaalde problematiek gerelateerd aan huisvesting arbeidsmigranten. Dit kan onze handhavers, toezichthouders en politie helpen om beter en effectiever in te grijpen. Het voorliggende beleid geeft concrete acties die we de komende jaren gaan uitvoeren. Zo kunnen we toewerken naar goede huisvesting, maar ook passende informatievoorziening, focus op integratie en vergroten van sociale cohesie. De regisseur stuurt op deze acties en voert ze uit. Zo kunnen we als gemeente sturen op goede huisvesting en integratie van deze groep inwoners.

We stellen een visie op gericht op de sociaal-maatschappelijke component rondom arbeidsmigranten

We gaan een visie opstellen gericht op de sociaal-maatschappelijke component rondom het

huisvesten van arbeidsmigranten. We willen niet alleen dat arbeidsmigranten goed gehuisvest worden in onze gemeente, maar zien ze als inwoner van onze gemeente. Daarom stellen we een visie op hoe we de arbeidsmigrant kunnen ondersteunen op sociaal-maatschappelijk vlak.

5. Samenwerking met andere partijen

Het is van belang dat we als gemeente vooral faciliteren en kaders stellen ten behoeve van huisvesting van arbeidsmigranten. Daarbij is het belangrijk dat we constant in gesprek blijven met de relevante partijen zoals werkgevers, huisvesters, dorpsbelangen, provincie en onze inwoners. Bij de uitvoering van het beleid moeten we de relevante partijen betrekken. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente, maar bovenal ook bij de initiatiefnemers.

We zien een regierol voor de provincie met actieve samenwerking tussen buurgemeenten en provincie

We zien een situatie ontstaan waarin arbeidsmigranten in de Noordoostpolder wonen, maar hier niet werken. Dit hoeft in principe niet problematisch te zijn. Echter kan dit negatieve gevolgen hebben voor onze eigen interne behoefte aan arbeidskrachten en woonplekken. We willen actief gaan samenwerken met buurgemeenten en provincie. We sturen op een regierol voor de Provincie. Hierover hebben we de eerste contacten gehad. We willen in provinciaal verband structureel het gesprek voeren over economische ontwikkelingen die zich verhouden tot ruimtelijke ontwikkelingen en de vraag naar arbeidsmigranten die daarbij hoort. De huisvestingscomponent dient daarbij op tafel te komen waarbij gemeenten elk hun eigen rol pakken.

Goede betrokkenheid omwonenden en stakeholders geborgd in participatieproces

Bij initiatieven voor huisvesting van arbeidsmigranten is het van belang dat omwonenden en andere stakeholders/belanghebbenden worden betrokken. Hier is de initiatiefnemer direct verantwoordelijk voor. We gaan werken via het *Participatie- en intaketafelproces*. Dit is verplicht voor huisvestingscategorie 0, 1, 2 en 3. Hiermee zorgen we ervoor dat de directe omgeving en stakeholders goed wordt betrokken (in lijn van de klankbordgroep) en hun advies kunnen geven richting de initiatiefnemer(s). Zo kan iedereen zorgen of kansen uiten en kan dit worden meegenomen in het proces om het initiatief succesvol te maken.

We zetten ons in om arbeidsmigranten een plek te geven om mee te denken

Het inzetten op het betrekken van de arbeidsmigrant zelf is een belangrijke stap om te komen tot passende oplossingen en maatregelen op het vlak van integratie en communicatie, maar ook op handhaving en toezicht. Een servicepunt en de regisseur arbeidsmigranten kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Arbeidsmigranten zijn een belangrijk onderdeel van onze huidige en toekomstige samenleving. Daarom is het van belang dat ook de arbeidsmigrant zelf een gemakkelijke mogelijkheid krijgt om actief mee te denken.

6. Registratie, toezicht en handhaving

Midden 2022 zijn we begonnen met het inschrijven van arbeidsmigranten. Hier hebben we 1 fte voor vrijgemaakt om dit uit te voeren. Dit proces van inschrijven en uitschrijven wordt constant geëvalueerd. Toch merken we dat niet alle arbeidsmigranten zich inschrijven, ook al verblijven ze hier langer dan 4 maanden. Hoewel we waarschijnlijk nooit volledig zicht zullen hebben op de omvang en de groei of krimp van het aantal arbeidsmigranten, willen we wel inzetten op handvatten en middelen om het inzicht hierin te vergroten.

6.1 Registratie

We stimuleren arbeidsmigranten om in te schrijven in het BRP en stimuleren hun werkgevers om dit te ondersteunen

Inschrijven is verplicht als de intentie er is om langer dan 4 maanden in Nederland te verblijven. Wij verwachten dit van arbeidsmigranten en stimuleren werkgevers en huisvesters hier op te sturen. Door inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) kunnen arbeidsmigranten hun rechten en plichten als Nederlands ingezetene uitoefenen. Tegelijk worden arbeidsmigranten hiermee zichtbaar, benoembaar en telbaar. Als ingezetene worden ze onderdeel van het takenpakket van de overheid. Arbeidsmigranten kunnen door proactieve informatieverstrekking en ondersteuning weerbaar gemaakt worden, waardoor ze minder kwetsbaar zijn voor uitbuiting en ongewenste situaties en gemakkelijker hun eigen weg weten te vinden. Als gemeente willen we ons gaan inzetten om arbeidsmigranten te voorzien van de juiste informatie als het gaat om inschrijven en de rechten en plichten die ze daardoor krijgen.

Arbeidsmigranten die na een periode werken weer terugkeren naar hun land van herkomst dienen zich uit te schrijven. We gaan dit proces zo goed mogelijk optimaliseren zodat het voor de arbeidsmigrant zo makkelijk mogelijk wordt gemaakt zich gemakkelijk in te schrijven, maar juist ook uit te schrijven.

We zetten in op een intentieovereenkomst met werkgevers en huisvesters

We gaan ons actief inzetten om een intentieovereenkomst te tekenen met de werkgevers en huisvesters in onze gemeente. Het doel van deze overeenkomst is om afspraken te maken over het actief laten inschrijven van arbeidsmigranten die hier langer verblijven dan vier maanden. Ook gaan we hierin afspraken maken om te stimuleren dat werkgevers en huisvesters ondersteuning bieden en sturen op het uitschrijven als de arbeidsmigrant weer terugkeert naar zijn/haar land van herkomst. Verder willen we in de intentieovereenkomst ook op sociale aspecten zoals integratie, communicatie en samenwerking afspraken maken. Op deze manieren stimuleren we verantwoordelijkheid en een bepaalde zorgplicht bij de verschillende partijen.

6.2 Toezicht en handhaving

Het is belangrijk dat we handhaven en toezicht houden op kwalitatief goede huisvesting. Voldoende toezicht en handhaving is ook nodig om een gelijk speelveld te creëren voor initiatiefnemers. Hier hebben we onze toezichthouders voor en soms worden we ondersteund door politie.

Zo zijn het Bouwbesluit en brandveiligheid belangrijke speerpunten. Ook de recente paraplubestemming helpt hierin om meer te handhaven. Zo is het ook van belang dat we de duidelijke lijnen hebben met de arbeidsinspectie, regiogemeenten en het eerder genoemde SNF-keurmerk.

Door het instellen van een maximaal aantal locaties per huisvestingscategorie zullen we steeds meer grip krijgen op waar huisvesting van arbeidsmigranten plaatsvindt. Hierdoor krijgen we meer overzicht

wat kan helpen om beter te handhaven en toezicht te houden. Wel moeten we scherp zijn op het feit dat illegale situaties nog steeds kunnen ontstaan en hier goed op handhaven.

We gaan kijken welke aanvullende capaciteit we nodig hebben voor toezicht en handhaving

Meldingen en incidenten zullen altijd blijven. We reageren adequaat op klachten en meldingen vanuit de samenleving. Bovendien gaan we proactief aan de slag om overlast en incidenten op te pakken/vangen en goed op te lossen met de overheden en instanties die er zijn. Van belang is om scherp te hebben dat voor een goede handhaving en toezicht voldoende capaciteit is, dit vraagt aandacht. Want er is niet voldoende capaciteit om structureel te handhaven. Bovendien kunnen we hierdoor meerdere proactieve controles uitvoeren in plaats van alleen maar handelen op basis van meldingen.

Kwetsbare positie en Wet Goed Verhuurderschap (WGV)

Ook zijn er situaties waarin arbeidsmigranten te maken krijgen met slecht werkgeverschap of verhuurderschap. Dit loopt soms uit op (arbeids)uitbuiting. Arbeidsmigranten zitten om diverse redenen in een kwetsbare positie, waarbij sprake kan zijn van een grote afhankelijkheid van de werkgever, huisvester of uitzendorganisatie. Gemeenten beschikken over enkele instrumenten die als hefboom ingezet kunnen worden. Zoals de sturing op goede huisvesting en in te zetten op goede handhaving.

Wet Goed Verhuurderschap (WGV)

Deze nieuwe wetgeving geeft de gemeente een aantal handvatten in relatie met de huisvesting van arbeidsmigranten. Twee verplichtingen voor de verhuurder vanuit deze wetgeving:

- De huur- en arbeidsovereenkomst mogen niet in hetzelfde document zijn vastgelegd.
- De verplichte informatie uit de *verplichte schriftelijke huurcontract tussen huurder en verhuurder* moet in een taal zijn die de arbeidsmigrant voldoende machtig is. Enkel de huurovereenkomst is hiervan uitgesloten, aangezien het Nederlands de taal is van het bestuurlijk- en rechtsverkeer.

De nieuwe wet stelt landelijke normen voor goed verhuurderschap en geeft gemeenten bevoegdheden om ongewenste vormen van verhuurderschap te voorkomen en tegen te gaan.

Het hebben van een laagdrempelig meldpunt is een vereiste vanuit de wet. Hier kunnen 'verzoeken tot handhaving' (ook anoniem) gedaan worden of kan men een informatieverzoek doen. De gemeente kan via het meldpunt in concrete situaties hulp bieden en/of woningzoekenden en huurders zo nodig naar andere bevoegde instanties doorverwijzen. Als gemeente openen wij een meldpunt. Deze wordt toegankelijk in meerdere talen zodat ook arbeidsmigranten een melding kunnen maken als dat nodig is. De meldingen geven ons ook een inzicht in bepaalde situaties waar we als gemeente actief op kunnen inspelen.

7. Monitoring en evaluatie

7.1 Monitoring

Om het beleid en de ontwikkelingen regelmatig in beeld te houden wordt de gemeenteraad een keer per jaar een monitor aangeboden met daarin de volgende aspecten:

- Aantal overnachtingen door shortstay (nachtregister) inclusief opbrengsten;
- Aantal meldingen van overlast en handhavingszaken;
- Overzicht van ingediende initiatieven;
- Overzicht van gerealiseerde huisvestingslocaties;
- Overzicht van het aantal arbeidsmigranten (voor zover bekend).

7.2 evaluatie

Het is van belang om het beleid tijdig te evalueren. De ontwikkelingen rondom huisvesting arbeidsmigranten gaan snel. We streven naar een evaluatie elke 4 jaar. Om de twee jaar wordt gekeken of het noodzakelijk is het beleid op bepaalde punten te herijken. Daarbij wordt gekeken naar de gestelde kaders.

Mocht het noodzakelijk zijn kan er worden gekozen om het beleid eerder te herijken. De belangrijkste reden kan zijn als het maximaal aantal locaties van een huisvestingscategorie is vergund.

Bijlage 1 Uitvoeringsprogramma

In het voorliggend beleid noemen we acties die we gaan uitvoeren. Het gaat concreet om de volgende acties:

1. We gaan onderzoeken welke (on)mogelijkheden er zijn rondom dakloosheid van arbeidsmigranten.
2. We gaan ons inzetten om afspraken te maken over voorwaarden die gesteld worden door huisvesters aan arbeidsmigranten.
3. We gaan ons inzetten om concrete werkafspraken te maken tussen gemeente en ketenpartners op overlast en incidenten.
4. We staan geen nieuwe categorie 1 locaties meer toe, tenzij de huisvesting uitsluitend wordt gebruikt voor eigen bedrijfsvoering.
5. In het glastuinbouwgebied schrappen we de uitzondering op de afstandscriteria tussen locaties.
6. In het glastuinbouwgebied geldt dat huisvesting ten behoeve van het eigen bedrijf ook mogelijk is buiten het erf.
7. De klankbordgroep wordt vervangen door het Participatie- en intaketafelproces voor elk initiatief.
8. We zetten het maximaal aantal locaties vast om grip te krijgen op aantallen en locaties en de behoefte vanuit de markt.
9. Bij categorie 2 en 3 locatie willen we afspraken maken over het vrijmaken van woningen in de kernen.
10. We willen ons inzetten om arbeidsmigranten wegwijs te maken.
11. We zetten een informatie/servicepunt op.
12. Kinderen van arbeidsmigranten met een taalachterstand kunnen via VVE instromen.
13. We gaan een Regisseur Arbeidsmigranten werven.
14. We zien een regierol voor de provincie met actieve samenwerking tussen buurgemeenten en provincie.
15. We zetten ons in om arbeidsmigranten een plek te geven om mee te denken.
16. We stimuleren arbeidsmigranten om in te schrijven in het BRP en stimuleren hun werkgevers om dit te ondersteunen.
17. We zetten in op een intentieovereenkomst met werkgevers en huisvesters.
18. We gaan kijken welke aanvullende capaciteit we nodig hebben voor toezicht en handhaving.
19. We stellen een visie op gericht op de sociaal-maatschappelijke component rondom het huisvesten van arbeidsmigranten.